

सर्वोच्च अदालत, संयुक्त इजलास
माननीय न्यायाधीश श्री सुशीला कार्की
माननीय न्यायाधीश श्री डा. भरतबहादुर कार्की
फैसला

०७०-RC-००१५

मुद्दा :- कर्तव्य ज्यान ।

टंकबहादुर बुढाथोकीको जाहेरीले नेपाल सरकार-----१ वादी

विरुद्ध

खड्कबहादुर बुढाथोकी-----१ प्रतिवादी

शुरु फैसला गर्ने :- मा.न्या श्री राजेन्द्र अधिकारी

सल्यान जिल्ला अदालत ।

पुनरावेदन तहमा फैसला गर्ने :- मा.मु.न्या. श्री विश्वनाथ जोशी

मा.न्या.श्री शेषराज सिवाकोटी

पुनरावेदन अदालत, तुल्सीपुर ।

न्याय प्रशासन ऐन, २०४८ को दफा १०(२) बमोजिम साधक जाँचको लागि पेश हुन आएको प्रस्तुत मुद्दाको संक्षिप्त तथ्य एवं ठहर फैसला यस प्रकार छ :-

जिल्ला सल्यान, धनवाङ गा.वि.स., वडा नं. २ मूलपानी स्थित पूर्वमा खड्कबहादुर बुढाथोकीको जग्गा, पश्चिममा कृष्णबहादुर बुढाथोकीको खेतजग्गा, उत्तरमा चन्द्रबहादुरको खेत जग्गा, दक्षिणमा छविलाल बुढाथोकीको खेत जग्गा भएको यति चार किल्लाभिन्न रहेको जिल्ला सल्यान, धनवाङ गा.वि.स., वडा नं. २

मूलपानीस्थित पूर्वदेखि पश्चिम गएको खाली कुलो रहेको, सो कुलोको बीच भागमा मृतक सोवी बुढाथोकीको लाश रहेको, सो लाशको टाउकोमा चोट लागि रगत बगेको, घाँटीमा निलो डाम भएको, सो मृतकको लाशको पूर्व टाउको, पश्चिम दक्षिण खुट्टा गरी उत्तानो अवस्था रहेको, सो घटनास्थलमा काठको विड भएको लम्बाई एक मिटर सत्र इन्च फलामको भाग सात इन्च भएको फलामको कोदालो हामीहरुको सामु प्रहरीले बरामद गरीलिएको भन्ने समेत व्यहोराको घटनास्थल लाश जाँच प्रकृति मुचुल्का ।

मिति २०६८।३।१० गते विहान १० बजेको समयमा मेरो दाजु वर्ष ४० को खड्कबहादुर बुढाथोकी र मेरो भाउजु वर्ष ३८ की सोवी बुढाथोकी समेत जना २ तरकारी गोडमेल गर्न भनी जिल्ला सल्यान, धनवाड २ मुलपानीस्थित आफ्नो वारीमा गोडमेल गरी रहेको अवस्थामा निज दाजु र भाउजुको सामान्य वादविवाद हुँदा निज दाजु खड्कबहादुर बुढाथोकीको हातमा भएको कोदालोले मेरो भाउजु सोवी बुढाथोकीलाई टाउकोमा १ पटक हानी १ इन्च गहिराई घाउ चोट लागेको र घाँटीमा समेत हातले थिची थुनी कर्तव्य गरी मारेकोले निजलाई पक्राउ गरी कानूनबमोजिम गरी पाउँ भन्ने समेत व्यहोराको टंकबहादुर बुढाथोकीको किटानी जाहेरी दर्खास्त ।

मिति २०६८।३।१० गते विहान १० बजेको समयमा म र मेरो श्रीमती वर्ष ३८ की सोवी बुढाथोकी समेत २ जना भई हाम्रो जग्गा जिल्ला सल्यान धनवाड २ मूलपानीमा रहेको र उक्त जग्गामा तरकारी लगाएकोले सो तरकारी गोडमेल गर्न भनी घरबाट कोदालो समेत लिई उक्त तरकारी वारीमा गई गोडमेल गरी रहेको अवस्थामा बच्चाहरुकोबारेमा सामान्य कुरा निस्किएपछि निज श्रीमतीले मेरो मात्र बच्चा होइन तपाईंको पनि बच्चा बच्ची हुन् भन्दा मलाई एक्कासी रिस उठी मेरो हातमा भएको कोदालोले श्रीमतीको टाउकोमा एक चोटी हानी रगताम्य भई छटपटाई रहेको अवस्थामा मेरो दायाँ हातले निजको घाँटी समेत च्यापी थुनी बुझी बोल्न कराउन समेत नदिई सोही ठाउँमा कर्तव्य गरी मारेको हुँ उक्त घटनामा हरु कसैको संलग्नता छैन । म एकलैले आफ्नो श्रीमती मृतक सोवी बुढाथोकीको टाउकोमा कोदालोले हानी छलपटाई रहेकोमा घाँटी समेत थिची कर्तव्य गरी मारेको हो भन्ने समेत व्यहोराको प्रतिवादी खड्कबहादुर बुढाथोकीले अनुसन्धान अधिकारी समक्ष गरेको वयान ।

मिति २०६८।३।१० गते वारतात हुँदाको अवस्थामा म आफ्नो घरमा थिएँ । सो दिन मेरो मामा टोपेन्द्र बुढाथोकीले मलाई फोनबाट भान्जी तिम्रो आमा सोवी बुढाथोकीलाई तिम्रो बाबा खड्कबहादुरले कोदालाले टाउकोमा हानी मारु भएको छ भन्दा म घटनास्थलमा आई हेर्दा आमाको टाउकोमा चोट लागी रगत बगेको थियो । घाँटी समेत थुनि बुझी कर्तव्य गरी मारेको मलाई विश्वास लाग्छ । बुबा आमाको रिसइवी समेत केही थिएन प्रतिवादीले एकलै मारेको हुन् भन्ने समेत व्यहोराको मृतकको छोरी मैमा बुढाथोकीले गरेको कागज ।

प्रतिवादी खड्कबहादुर बुढाथोकीले आफ्नो हातमा लिई राखेको कोदालोले दिदीको टाउकोमा हानी भुईँमा लडी छलपटाई रहेको अवस्थामा घाँटी समेत हातले थिची थुनी कर्तव्य गरी मारेका हुन् समेत व्यहोराको मृतकका भाई टोपेन्द्र बुढाथोकीले गरेको कागज ।

मिति २०६८।३।१० गते दिउसो वारदात हुँदाको अवस्थामा हामीहरु आफ्नो घरमा थियौँ । मृतक सोवी बुढाथोकी र खड्कबहादुर बुढाथोकी समेत जना २ भई घरबाट कोदालो समेत लिई तरकारी गोडमेल गर्ने भनी गएकोमा प्र. खड्गबहादुर बुढाथोकीले आफ्नो हातमा भएको कोदालोले निज मृतकको टाउकोमा एकचोटी हानी रगताम्य भई भुईँमा लडी छलपटाई रहेको अवस्थामा घाँटी समेत थिची कर्तव्य गरी मारेकोमा हामीहरुलाई विश्वास लाग्छ भन्ने व्यहोराको एकै मिलानको मेघबहादुर बाठा, टेकबहादुर बाठा, खिमबहादुर बाठा र खड्क बहादुर बुढाथोकीले गरी दिएको छुट्टाछुट्टै घटना विवरण कागज ।

मिसिल संलग्न घटनास्थल तथा लाश जाँच मुचुल्का किटानी जाहेरी दर्खास्त, प्रतिवादी खड्कबहादुर बुढाथोकीले गरेको साविती वयान कागज, मृतकको शव परिक्षण प्रतिवेदन, मौकामा कागज गर्ने मानिसको कागज व्यहोरा समेतका आधार प्रमाणहरुबाट लोग्ने स्वास्नीबीच सामान्य वादविवाद हुँदा प्रतिवादीलाई रिस उठी मृतक पत्नीलाई कोदालोले टाउकोमा प्रहार गरी रगताम्य भई भुईँमा लडेपछि छलपटाई रहेको अवस्थामा मृतकको घाँटी थिची कर्तव्य गरी मारेको प्रमाणहरुबाट पुष्टि हुन आएकोले प्रतिवादीले मुलुकी ऐन ज्यान सम्बन्धी महलको १ नं. विपरितको कसूर अपराध गरेको देखिएकाले

निजलाई ऐ.को १३(३) नं. बमोजिम सर्वश्व सहित जन्म कैद गरी पाउँ भन्ने समेत व्यहोराको अभियोग माग दावी ।

मिति २०६८।३।१० गते म र मेरो श्रीमती सोवी बुढाथोकी समेतले तरकारी बारीमा तरकारी गोड्दै गर्दाको अवस्थामा कुटोले हानी सकेपछि मुर्छा परेर ढलेकी मेरी श्रीमतीको घाँटी दावी कर्तव्य गरी मारेको हुँ । कानूनले दिएको सजाय भोग्न तयार छु । कानूनबमोजिम होस् भन्ने समेत व्यहोराको प्रतिवादी खड्कबहादुर बुढाथोकीले अदालतमा गरेको वयान ।

मिति २०६८।३।१० गते बुवा खड्ग बहादुर बुढाथोकीले आमालाई वारीमा जाउँ भनेर ल्याई सकेपछि सो वारीमा तरकारी गोडमेल गर्दै गर्दा कोदालोले हानेर मारु भएको हो । निजहरुमा पहिलेदेखि सामान्य झगडा परेपनि खासै कारण केही थिएन । मार्ने व्यक्ति बुवा नै हो भन्ने व्यहोराको मौकामा कागज गर्ने मैमा बुढाथोकीले गरेको बकपत्र ।

मिति २०६८।३।१० गतेका दिन प्रतिवादी खड्कबहादुर बुढाथोकीले आफ्नो श्रीमती सोवी कुमारी बुढाथोकीलाई कुटपीट गरेर कर्तव्य गरी मारु भएछ । निजहरुको आन्तरिक कुरा के थियो मलाई थाहा छैन । निज श्रीमतिलाई कर्तव्य गरी मार्ने निजको श्रीमान खड्कबहादुर हुन् भन्ने व्यहोराको मौकामा कागज गर्ने टोपेन्द्र बुढाथोकीले गरेको बकपत्र ।

प्रतिवादी उपरको किटानी जाहेरी, प्रतिवादीको साविती वयान, घटनास्थल लाश जाँच मुचुल्का एवं शव परिक्षण प्रतिवेदन समेतका आधारबाट प्रतिवादीले मृतकलाई कुटोले प्रहार गरी घाँटी थिची मारेको तथ्य पुष्टी हुँदा प्रतिवादी खड्क बहादुर बुढाथोकीलाई मु. ऐन ज्यान सम्बन्धी मललको १३(३) नं. बमोजिम सर्वश्व सहित जन्मकैद हुने ठहर्छ भन्ने समेत व्यहोराको सल्यान जिल्ला अदालतको मिति २०६८।५।२६ को फैसला ।

प्रतिवादी खड्कबहादुर बुढाथोकीलाई मु. ऐन ज्यान सम्बन्धी महलको १३(३) नं. बमोजिम सर्वश्वसहित जन्म कैद हुने ठहरी मिति २०६८।५।२६ गते फैसला भएकाले सो

फैसला साधक जाहेरको लागि पठाईएको छ, भन्ने सल्यान जिल्ला अदालतको च.नं. १९६ मिति २०६९।४।४ को पत्र ।

प्रतिवादीउपरको किटानी जाहेरी, प्रतिवादीको साविति वयान, लाश जाँच मुचुल्का, शव परीक्षण प्रतिवदेन एवं मौकामा कागज गर्ने टोपेन्द्र बुढाथोकी समेतको बकपत्रबाट प्रतिवादीकै कर्तव्यबाट मृतकको मृत्यु भएको पुष्टि हुन आएकोले साधकका रुपमा पेश हुन आएको शुरु सल्यान जिल्ला अदालतको फैसला मिलेकै देखिँदा सदर हुने ठहर्छ, अन्तिम साधक जाहेरीका लागी सर्वोच्च अदालत पठाई दिनु भन्ने समेत व्यहोराको पुनरावेदन अदालत, तुल्सीपुरको मिति २०६९।७।२० को फैसला ।

नियमबमोजिम आजको दैनिक मुद्दा पेशी सूचीमा चढी साधक जाँचको लागि इजलाश समक्ष पेश हुन आएको प्रस्तुत मुद्दाको शुरु एवं पुनरावेदन अदालतको रेकर्ड मिसिल समेतको अध्ययन गरीयो ।

यसमा प्रतिवादी खड्कबहादुर बुढाथोकीलाई मुलुकी ऐन, ज्यान सम्बन्धी महलको १ नं. विपरितको कसूर अपराधमा ऐ. महलको १३(३) नं. बमोजिम सजाय गरी पाउँ भन्ने अभियोग दावी भएको प्रस्तुत मुद्दामा प्रतिवादीलाई अभियोग दावीबमोजिम सर्वश्व सहित जन्मकैद हुने ठहर्‍याई शुरु सल्यान जिल्ला अदालतले गरेको फैसलालाई नै साधक जाँचको रोहमा सदर हुने ठहर्‍याई पुनरावेदन अदालत तुल्सीपुरले फैसला गरी अन्तिम साधक जाँचको लागी पेश भएको अवस्था रहेछ ।

उल्लिखित तथ्य रहेको प्रस्तुत मुद्दामा प्रतिवादीलाई मुलुकी ऐन ज्यान सम्बन्धी महलको १३(१) नं. विपरितको कसूरमा ऐ. १३(३) नं. बमोजिम सजाय हुने ठहर्‍याएको शुरु फैसला साधकको रोहबाट सदर गरेको पुनरावेदन अदालत, तुल्सीपुरको फैसला मिले नमिलेको के रहेछ सो सम्बन्धमा निर्णय दिनुपर्ने देखियो ।

निर्णय तर्फ विचार गर्दा प्रतिवादी खड्कबहादुर बुढाथोकी र मृतक सोवी बुढाथोकी श्रीमान् श्रीमति रहेको तथ्यमा कुनै विवाद रहेको देखिँदैन । मिति २०६८।३।१० गते विहान १० बजेको समयमा प्रतिवादी खड्कबहादुर बुढाथोकी र मृतक सोवी बुढाथोकी समेत आफ्नो वारीमा तरकारी गोडमेल गरीरहेको अवस्थामा प्रतिवादी र मृतकबीच सामान्य वादविवाद हुँदा खड्कबहादुर बुढाथोकीले कोदालोले मृतक सोवी

बुढाथोकीलाई टाउकोमा हानी घाँटीमा समेत हातले थिची थुनी कर्तव्य गरी मारेकोले निजलाई पक्राउ गरी कानूनबमोजिम गरी पाउँ भनी प्रतिवादीकै भाई टंकबहादुर बुढाथोकीको किटानी जाहेरी परेको शुरु मिसिल संलग्न जाहेरी दरखास्तबाट देखिन्छ । मिति २०६८।३।१० गते विहान १० बजेको समयमा म र मेरो श्रीमती वर्ष ३८ की सोबी बुढाथोकी समेत २ जना भई आफ्नो जग्गामा लगाएको तरकारी गोडमेल गर्न भनी घरबाट कोदालो समेत लिई गई गोडमेल गरीरहेको अवस्थामा बच्चाहरुकोबारेमा सामान्य कुरा निस्क्रेपछि निज श्रीमतीले मेरो मात्र बच्चा होइन तपाईंको पनि बच्चा बच्ची हुन् भन्दा मलाई एक्कासी रिस उठी मेरो हातमा भएको कोदालोले श्रीमतीको टाउकोमा एक चोटी हानी रगताम्य भई छटपटाई रहेको अवस्थामा मेरो दायाँ हातले निजको घाँटी समेत च्यापी थुनी बुझी बोल्न कराउन समेत नदिई सोही ठाउँमा कर्तव्य गरी मारेको हुँ, उक्त घटनामा अरु कसैको संलग्नता छैन । म एकलैले आफ्नो श्रीमती मृतक सोबी बुढाथोकीको टाउकोमा कोदालोले हानी छटपटाई रहेकोमा घाँटी समेत थिची कर्तव्य गरी मारेको हुँ कानूनले दिएको सजाय भोग्न तयार छु भनी अनुसन्धान अधिकारी एवं अदालतमा समेत आई घटनालाई सिलसिलाबद्धरूपमा उल्लेख गरी मृतकलाई मारेको तथ्यलाई स्वीकार गरी वयान गरेको देखिन्छ ।

प्रतिवादीको उपरोक्त अनुसारको साविति वयानलाई प्रतिवादीकी छोरीले अदालतमा आई गरेको वकपत्र, मृतकका भाई टोपेन्द्र बुढाथोकीले गरेको कागज, मेघबहादुर बाठा समेतले गरीदिएको घटना विवरण कागज, घटनास्थल तथा लाश जाँच मुचुल्का, मृतकको शव परिक्षण प्रतिवेदन समेतबाट निःसन्देह रूपमा पुष्टि भएको अवस्था देखिन्छ । प्रतिवादीको सो वयान अन्यथा हो भनी निजले कहि कतै कुनै जिकिर समेत नलिएको र मिसिल संलग्न कागजातहरुबाट सो साविति वयान अन्यथा रहेछ भनी मान्नु पर्ने अवस्था समेत देखिएको छैन । मृतक सोबी बुढाथोकीको मृत्यु प्रतिवादी खड्कबहादुर बुढाथोकीकै कर्तव्यबाट भएको देखिन आयो ।

अतः प्रतिवादीउपरको किटानी जाहेरी, प्रतिवादीको साविति वयान, लाश जाँच मुचुल्का, शव परीक्षण प्रतिवेदन, वारदातमा प्रयोग भएका वरामद भएको फलामको कोदालो, मौकामा कागज गर्ने टोपेन्द्र बुढाथोकीको वकपत्र तथा मेघबहादुर बाठा

समेतले गरीदिएको घटना विवरण कागज समेतबाट प्रतिवादीकै कर्तव्यबाट मृतकको मृत्यु भएको पुष्टि हुन आएकोले सो समेतको आधार प्रमाणबाट प्रतिवादी खड्ग बहादुर बुढाथोकीलाई मुलुकी ऐन, ज्यान सम्बन्धी महलको १३(१) नं को कसूरमा ऐ. को १३(३) नं. बमोजिम सर्वश्व सहित जन्मकैद हुने ठहर्‍याएको पुनरावेदन अदालत, तुलसीपुरको मिति २०६९।७।२० को फैसला साधक जाँचको रोहमा मिलेकै देखिँदा सदर कायम हुने ठहर्छ । साधक सदर भएको जानकारी शुरु सल्यान जिल्ला अदालतलाई दिई दायरीको लगत कट्टा गरी मिसिल नियमानुसार अभिलेख शाखामा बुझाई दिनु ।

न्यायाधीश

उक्त रायमा सहमत छु ।

न्यायाधीश

इजलास अधिकृत : हरिकृष्ण श्रेष्ठ

कम्प्युटर टाईप गर्ने : मन्दिरा रानाभाट

इति संवत् २०७० साल फागुण ३० गते रोज ६ शुभम् .....।